

Пилявець Інна Олександрівна,
студентка 21 БПМС навчальної групи
ННІ № 1 НАВС

Науковий керівник: Литвинчук О.І.,
доцент кафедри досудового
розслідування ННІ № 1 НАВС,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС ЗАХИСНИКА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕНІ

Чинний Кримінальний процесуальний кодекс України значно посилив гарантії прав, свобод та законних інтересів особи у кримінальному провадженні, зокрема закріпив принцип змагальності та рівності сторін кримінального процесу. У ньому ряд норм присвячено регламентації процесуального статусу захисника. Слід вказати, що процесуальне положення захисника в кримінальному провадженні – це одна з найскладніших і найактуальніших проблем теорії і практики кримінального процесу. Питання вдосконалення регулювання процесуальної діяльності захисника у кримінальному провадженні останнім часом набуває важливого значення, оскільки від правильного застосування положень чинного законодавства залежить вирішення багатьох конкретних питань, пов'язаних із здійсненням ним функції захисту прав і свобод особи [1].

У практичній діяльності адвокати останнім часом стикаються з неправомірним стосуванням ч. 2 ст. 45 КПК України правоохоронними органами, які вимагають від адвокатів підтвердження факту внесення даних про них до Єдиного реєстру адвокатів України і перешкоджають без надання такої інформації у здійсненні їхньої правозахисної діяльності. Крім того, така позиція обвинувачення може ставити під сумнів кваліфікацію та досвід адвоката перед

клієнтом, що є неприпустимим з огляду незаконності втручання чи впливу на ці відносини з боку інших осіб [2].

Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (ст. 17) передбачено, що Рада адвокатів України забезпечує ведення Єдиного реєстру адвокатів України; інформація, внесена до Єдиного реєстру адвокатів України, є відкритою на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України.

Окрім того, згідно зі ст. 50 КПК України, визначено повний перелік документів, які підтверджують повноваження захисника (адвоката) в кримінальному провадженні. Такими документами є:

1. свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю;

2. ордер, договір із захисником або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

Касаційний кримінальний суд Верховного Суду, дослідивши питання документів, що посвідчують повноваження адвоката на надання правової допомоги у кримінальних справах, надав висновок, що ордер і договір є документами, які в рівному ступені посвідчують існування договірних відносин між адвокатом і його клієнтом.

Таким чином, п. 2 ч. 1 ст. 50 КПК визначає, що повноваження захисника мають вважатися підтвердженими, якщо на додаток до документу, передбаченого п. 1 ч. 1 ст. 50 КПК, захисник надав хоча б один з документів, передбачених п. 2 ч. 1 ст. 50 КПК.

Відповідно до ч. 2 ст. 50 КПК України встановлення будь-яких додаткових вимог, крім пред'явлення захисником документа, що посвідчує його особу, або умов для підтвердження повноважень захисника чи для його залучення до участі в кримінальному провадженні не допускається. Тобто, адвокат подає для підтвердження своїх повноважень лише два документи; вимагати від адвоката будь-яких інших

підтвержень його повноважень – заборонено ч. 2 ст. 50 КПК України. Отже, законом не встановлені додаткові процесуальні дії слідчого щодо допуску адвоката як захисника до участі у кримінальному провадженні.

Процес реформування кримінального провадження зумовлює необхідність дослідження важливих питань гарантій прав і свобод особи, яка підозрюється чи обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення, зокрема участі у ньому захисника. На даний момент важливими питаннями для розгляду залишаються участь захисника у кримінальному процесі, як одного із найважливіших учасників кримінального провадження, дослідження проблем, пов'язаних з реалізацією законних прав та інтересів людини і громадянина [3].

Вирішення даних питань сприятиме більш ефективному вирішенню справ по суті, адже інститут адвокатури – це гарантування обвинуваченому чи підозрюваному конституційного права на захист.

У жодному разі не слід допустити зменшення та звуження прав та гарантій професійної діяльності захисника у кримінальному процесі, адже саме вони будуть запорукою повного, об'єктивного і справедливого досудового розслідування і судового розгляду, захисту прав та законних інтересів осіб з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, проте жоден невинуватий не був обвинувачений чи засуджений, і до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура. А це, у свою чергу, шлях до побудови демократичного громадянського суспільства і процвітання країни [4].

Отже, правові основи участі адвоката у кримінальному судочинстві належать до конституційних гарантій кожного громадянина на отримання кваліфікованої юридичної допомоги. Новий КПК України покращив правовий статус захисника, що проявляється, зокрема, у встановленні додаткових процесуальних

прав і особливому порядку його вступу у кримінальне провадження. Тому Україна перебуває на правильному шляху, і нові зміни до КПК мають бути лише початком процесу посилення ролі адвоката у кримінальному провадженні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Цюра М.В. Правовий статус захисника у кримінальному провадженні / М.В. Цюра // Правозахисний рух: історія та сучасність. – 2015. – №8. – С. 285-287.

2. Смирнов Є. В. Поняття та сутність захисту у кримінальному провадженні. Право та державне управління. 2015. № 3. С. 77 – 83.

3. Татаров О.Ю. Участь захисника у кримінальному провадженні: проблеми законодавчого врегулювання / О.Ю. Татаров, С.С. Чернявський // Вісник кримінального судочинства. – 2015. – №2. – С. 77–84.

4. Савицька С. Деякі кримінально-процесуальні гарантії діяльності адвоката. Закон и жизнь. 2013. № 3. С. 55–58.